

การพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2

ณัฐพรรณ ขาวล้วน¹

รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามขนาด ที่ตั้ง และการได้รับรางวัล และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 132 โรงเรียนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุดรองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผนและ ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จำแนกตาม ขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันและที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกับที่มีที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลมีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลการเปรียบเทียบการได้รับรางวัลจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลมีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน และ ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน ตามลำดับ

¹ นักศึกษาลัทธิสุธรรมมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 ที่สำคัญคือควรมีการประเมินผลงานโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อจะทราบผลและวางแผนในการปรับปรุงงานนั้นให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: การนำแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ, การพัฒนาผู้เรียน, การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกของเราได้ให้ความสำคัญทางด้านการศึกษามากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมการศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนยุคปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการแข่งขันมากยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต วัยรุ่นก็เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา เนื่องจากเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ มีความอยากรู้อยากลอง ดังนั้นเทคโนโลยีจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของวัยรุ่น อาทิ Facebook Twitter MSN รวมไปถึงเว็บไซต์ที่ให้ความรู้ความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ

ทำให้การศึกษาของวัยรุ่นเป็นการศึกษาควบคู่ไปกับเทคโนโลยีที่เปิดกว้างมากกว่าบทเรียนในตำรา สิ่งต่างๆบนโลกใบนี้ไม่มีสิ่งใดที่จะสมบูรณ์แบบและดีทุกด้าน เทคโนโลยีก็เช่นกันหากไม่รู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์ย่อมส่งผลร้ายต่อผู้บริโภค วัยรุ่นหลายต่อหลายคนตกเป็นทาสของเทคโนโลยี บ้างติดเกม บ้างติด Facebook ติดโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

จึงทำให้วัยรุ่นเหล่านั้นขาดการแสวงหาความรู้เพื่อการศึกษา ผลการเรียนตกต่ำ บางคนติดเกมจนก้าวร้าวมีอารมณ์รุนแรง เพราะการเล่นแบบตัวละครในเกม สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นนี้เป็นเพียงผลกระทบส่วนหนึ่งจากการใช้เทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม ยังมีผลกระทบอีกมากมายที่เกิดจากเทคโนโลยี หากเราใช้เทคโนโลยีอย่างพอดี ไม่มากจนเกินไป ตั้งตนอยู่บนทางสายกลาง จึงจะทำให้เราและเทคโนโลยีก้าวไปข้างหน้าพร้อมกัน

แต่ในปัจจุบันไม่ใช่แค่เทคโนโลยีเท่านั้นที่เข้ามามีบทบาทกับตัวนักเรียนและสังคมไทย ยังรวมไปถึงค่านิยม ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เข้ามา ทำให้นักเรียนลืมความเป็นตัวเอง มองภาพความพออยู่พอกิน ของคนไทยที่เคยมีมาไม่ออกเลย ซึ่งค่านิยมผิดๆเหล่านั้นได้เข้ามาอย่างรวดเร็วและหลากหลาย อย่างเช่น ค่านิยมการอยู่อาศัย คือนักเรียนบางคนที่ต้องการไปอยู่หอพักกับเพื่อนทั้งที่อยู่ที่บ้านก็สะดวกสบายดีแล้ว เพราะแค่ต้องการอยู่ได้อย่างคนอื่น ๆ ในส่วนนี้เป็นการฟุ่มเฟือยเป็นอย่างมาก แทนที่จะช่วยทางครอบครัวประหยัดได้แต่กลับต้องเสียค่าใช้จ่ายตรงนี้ทั้งที่บ้านกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาไม่ได้ไกลกัน ค่านิยมทางการบริโภคอุปโภค คือ การใช้สิ่งของที่มีราคาสูงยี่ห้อดังใช้จ่ายเงินเกินความจำเป็นไปกับอาหารนอกบ้าน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมค่านิยมต่างๆที่เข้ามาล้วนมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ถ้าเราไม่รู้จักเดินทางสายกลางแล้วก็จะทำให้เรากลายเป็นคนที่ไม่รู้จักความพอประมาณ พอเพียง และพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ และ

กำลังจะหลงลืมสิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นของเราได้มีมาโดยปัญหาของนักเรียนเหล่านี้เป็นปัญหาที่มีควรแก้ตั้งแต่ต้นเหตุ นั่นคือตัวนักเรียนเอง

จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยมองจากปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าเด็กนักเรียนในเขตพื้นที่มีปัญหาและสาเหตุมาจากเรื่องนั้น ๆ แล้ว จะมีวิธีและแนวทางแก้ไขปัญหาโดยเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนครั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ตามขนาด ที่ตั้ง และการได้รับรางวัล
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน
2. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน
3. สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เคยได้รับรางวัลและไม่เคยได้รับรางวัลมีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัยคือ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 206 โรงเรียนตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 132 โรงเรียนโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีผู้บริหาร ครูที่

รับผิดชอบโครงการและกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัยละหาคคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) จากการวิเคราะห์ความถูกต้องของข้อคำถามรายข้อกับผลรวมทั้งหมด (Corrected Item Total Correlation) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมอบหมายให้ผู้แทนผู้วิจัยนำไปแจกให้กับสถานศึกษา แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 369 ฉบับ ได้กลับคืนมา 369 ฉบับ เท่ากับ 132 โรงเรียน ส่วนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มอบหมายให้ตัวแทนของผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ตามหัวข้อที่กำหนด การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว สถิติทดสอบเอฟ-test (One - Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Sheffe's Method) สำหรับแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างแบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้แทนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต2 จำนวน 4 โรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ก. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ 3 ข้อ มีรายละเอียดดังตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการพัฒนาผู้เรียนตาม
 แนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม (n = 132)

	การพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการ พัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียง	4.42	.44	มาก	1
2	ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน นโยบายและแผน	4.33	.45	มาก	3
3	ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามแผน	4.36	.46	มาก	2
4	ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงาน ตามแผน	4.31	.48	มาก	4
5	ด้านการประเมินและปรับปรุง การดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน	4.26	.52	มาก	5
	รวม	4.34	.35	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดย
 ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ
 มากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุดและ รองลงมาได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและ
 แผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา
 ผู้เรียนตามแผน ($\bar{X} = 4.36$) และ ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน ($\bar{X} =$
 4.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ
ขนาดสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนก
ตามขนาดสถานศึกษา (n = 132)

การจัดกิจกรรม		SS	df	MS	F	Sig
ด้านการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนา ผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	.089	2	.045	.225	.799
	ภายในกลุ่ม	25.591	129	.198		
	รวม	25.681	131			
ด้านการจัดสรรทรัพยากร สนับสนุนนโยบายและแผน	ระหว่างกลุ่ม	.411	2	.205	.982	.377
	ภายในกลุ่ม	26.963	129	.209		
	รวม	27.374	131			
ด้านการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	.973	2	.486	2.321	.102
	ภายในกลุ่ม	27.036	129	.216		
	รวม	28.009	131			
ด้านการกำกับติดตาม การดำเนินงานตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	2.888	2	1.444	6.691	.002
	ภายในกลุ่ม	27.844	129	.216		
	รวม	30.732	131			
ด้านการประเมินและ ปรับปรุงการดำเนินงาน พัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.156	2	1.578	6.059	.003
	ภายในกลุ่ม	33.591	129	.260		
	รวม	36.747	131			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.889	2	.445	3.769	.026
	ภายในกลุ่ม	15.221	129	.118		
	รวม	16.111	131			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบโดยภาพรวมโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน และ ด้านการประเมินและ

ปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา

การจัดกิจกรรม	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		t	p-value
	(n = 8)		(n = 124)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	4.05	.25	4.45	.44	-	.002
					4.095	
ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน	4.14	.51	4.35	.45	-	.225
					1.218	
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน	4.15	.37	4.37	.47	-	.190
					1.319	
ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน	4.00	.19	4.33	.49	-	.001
					4.105	
ด้านการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน	4.04	.42	4.27	.53	-	.241
					1.177	
รวม	4.08	.26	4.36	.35	-	.031
					2.187	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบโดยภาพรวม พบว่า การพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่มีตั้งอยู่ในเขตเทศบาลและโรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลมีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และ ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆนอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามการได้รับรางวัล

การจัดกิจกรรม	เคยได้รับรางวัล		ไม่เคยได้รับรางวัล		t	p-value
	(n = 62)		(n = 70)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	4.40	.42	4.46	.46	-.81	.41
ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน	4.38	.50	4.30	.42	.99	.32
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน	4.35	.45	4.37	.47	-.31	.75
ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน	4.29	.52	4.33	.46	-.40	.68
ด้านการประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน	4.23	.58	4.28	.49	-.54	.59
รวม	4.33	.38	4.35	.33	-.30	.75

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามผลงานของโรงเรียนที่มีการได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลในพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ปัญหาในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายสู่การศึกษาทุกระดับแต่ยังขาดความต่อเนื่อง
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผนขาดงบประมาณสนับสนุน

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน ให้ระยะเวลาจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา.

4. ด้านกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน ต้นสังกัดติดตามผลตามคำสั่ง ไม่ต่อเนื่อง สถานศึกษาจึงปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง

5. การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนขาดความต่อเนื่อง และขาดการรายงานผลการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ควรมีการให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและให้นำแผนไปปฏิบัติจริง

2. จัดสรรงบประมาณพิเศษเพิ่มเติมไปพร้อมกับการสรรหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้แทน เพื่อลดค่าใช้จ่าย ที่ไม่จำเป็น

3. สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และขยายเวลาในการทำกิจกรรมให้เพิ่มมากขึ้น

4. ควรกำกับติดตามได้ต่อเนื่อง เพื่อนำผลการติดตามมาปรับปรุงการดำเนินการ

5. ประเมินตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกิจกรรมพร้อมทั้งรายงานผลการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบาย และแผนขาดงบประมาณสนับสนุน รองลงมาคือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน ให้ระยะเวลาจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา และด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายสู่การศึกษาทุกระดับแต่ยังขาดความต่อเนื่อง มีข้อเสนอแนะให้มีการจัดสรรงบประมาณพิเศษเพิ่มเติมไปพร้อมกับการสรรหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้แทน เพื่อลดค่าใช้จ่าย ที่ไม่จำเป็น

ข. ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่า สถานศึกษามีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียน โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยที่พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอใช้ ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณการคำนึงถึงการมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทระหนกถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิตทางสถานศึกษาได้มีการมีการจัดทำโครงการที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ประกอบด้วย การเพาะปลูก

การเลี้ยงปลา การแปรรูปอาหารทำขึ้นเองโดยได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนใกล้สถานศึกษา ในการจัดทำโครงการเหล่านี้ได้รับประโยชน์หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความสามัคคีการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ทำให้เด็กมีการคิดและวางแผนในการต่อยอมสิ่งต่างๆที่มีอยู่ ทำให้นักเรียน และครอบครัวชุมชนได้มีรายรายเสริมจากการทำสินค้าออกจำหน่ายและ มีไว้ใช้ภายในครัวเรือน ได้ ทางสถานศึกษา ผู้อำนวยการ และครูผู้ดูแลมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีคำแนะนำแนวทางมาใช้ในการพัฒนาทั้งผู้เรียน และ บุคลากรเอง ให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงให้มีความสมดุล และยั่งยืนต่อไป

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน และด้านการประเมิน และปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก จึงทำให้การพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวิณ มีนริักษ์เรืองเดช (2549, หน้า 45) ได้วิจัย เรื่อง การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วม โครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปปฏิบัติและรับรู้เกี่ยวกับโครงการและการปฏิบัติตามโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และรองลงมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรางลักษณ์ โรจน์พานิช (2546, หน้า 198) วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานสงเคราะห์: กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนบ้านเบธานี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การนำแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้กับทุกเพศทุกวัยและทุกระดับการศึกษา แต่พบว่า มีข้อจำกัดอยู่บ้างในส่วนของจัดการวิธีการในการนำไปใช้ เช่น กิจกรรมหรือโครงการบางอย่างไม่ว่าทุกคนจะเข้าร่วมได้เหมือนกัน หากยึดกิจกรรมหรือโครงการเป็นตัวชี้วัดการนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ก็ควรคำนึงถึงอุปสรรคด้านเวลาและความเหมาะสมของช่วงวัยด้วย

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน พบว่า การปฏิบัติงานด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนและด้านการประเมิน และปรับปรุงการดำเนินงานมีระดับการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่มี ขนาดแตกต่างกันมีบุคลากรจำนวนไม่เท่ากัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีบุคลากรมากจึงมีบุคลากร เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนและด้านการประเมิน และปรับปรุงการดำเนินงาน ส่วนด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน และด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน มีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมทั้งสามด้านนี้ไม่ต้องใช้บุคลากรในการดำเนินกิจกรรมมาก จึงทำให้ขนาดของโรงเรียนไม่ ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพงษ์ เมืองเส้น (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.) ได้วิจัย เรื่อง การดำเนินงานกิจกรรม การเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะริม จังหวัด เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินกิจกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีที่ตั้งแตกต่างกัน มีการพัฒนาผู้เรียนตาม แนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมีการเดินทางที่สะดวกจึงทำให้คณะกรรมการ สามารถออกติดตามการดำเนินงานได้สะดวกจึงส่งผลให้มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างจาก โรงเรียนนอกเขตเทศบาล ส่วนด้านการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาผู้เรียนตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง มีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานด้านนโยบาย เป็นงานที่โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติเหมือนกัน จึงทำให้ที่ตั้งของโรงเรียนไม่มีผลต่อระดับการ ปฏิบัติงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนนโยบายและแผน มีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนา ผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้จัดสรรทรัพยากรมาให้โรงเรียนเท่าเทียมกันจึงทำ ให้ที่ตั้งของโรงเรียนไม่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติงาน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแผน มีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนทุกโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อ การพัฒนานักเรียนจึงทำให้ที่ตั้งของโรงเรียนไม่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติงาน และด้านการ ประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนมีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่ดำเนินกิจกรรมเห็นความสำคัญของการประเมินและปรับปรุงการ ดำเนินงานเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนจึงทำให้ที่ตั้งของโรงเรียนไม่ส่งผล ต่อระดับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กาญจนา สร้างเอี่ยม (บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้การนำไปใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากจากการดูโทรทัศน์ โดยเริ่มรู้จักมาประมาณ 1-2 ปี ก่อนเฉลิมฉลองครองราชย์ 60 ปี และครูรับรู้ว่ามีความรู้ ความเข้าใจในระดับดีมาก เนื่องจากชื่นชอบและยอมรับในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และข้าราชการครูเกือบทั้งหมดนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยยึดหลักในการดำเนินชีวิตและทั้งหมดร้อยเปอร์เซ็นต์นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคม และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง เพราะทำให้สังคมมีความสุขและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลและไม่เคยได้รับรางวัลในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบทุกด้านมีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลมาแล้วได้เล็งเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของการพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้มีการจัดกิจกรรมต่อไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนโรงเรียนที่ยังไม่เคยได้รับรางวัลก็เห็นคุณค่า เห็นถึงประโยชน์ของการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงอาจจะมุ่งหวังรางวัลเพื่อเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำเร็จในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้พยายามจัดกิจกรรมให้เกิดผลต่อนักเรียนให้มากที่สุด ส่งผลให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัล และโรงเรียนที่ไม่เคยได้รับรางวัลมีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ ส่วนบุญ (2549, หน้า 54) ได้ทำการศึกษาการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านน้ำกลาง ตำบลป่าแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า มีกิจกรรมการดำเนินการ ที่ประกอบด้วย การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้การบริหารจัดการงานวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปที่มีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ที่มีการระดมทรัพยากรจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดทำถนนคอนกรีตเสริมเหล็กให้บุคลากรในโรงเรียนมีความสะดวกในการสัญจรและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน จัดทำร่องระบายน้ำรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนทุก ๆ ด้านปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้นภายในบริเวณโรงเรียนปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ควรสนับสนุนให้โรงเรียนได้พัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณพิเศษให้สำหรับสถานศึกษาและ ควรมีเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความแตกต่างของสถานศึกษาที่จะได้รับเงินอุดหนุนเพื่อใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดทำโครงการ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการติดตามการดำเนินงานตามโครงการให้มากขึ้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและสามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินกิจกรรมต่อไป

โรงเรียนควรดำเนินกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนตามแนวนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ดังนี้ คือ

1. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน ว่าเป็นไปในทิศทางทางใดสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับแก้ไข ทำให้งานโครงการนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. สถานศึกษาควรมีการมุ่งเน้นในเรื่องของการติดตามผลให้มากขึ้นเพราะการกำกับติดตามผลเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของโครงการที่ได้ทำขึ้นผู้บริหารควรมีการจัดระบบการติดตามผลเพื่อให้ระบบการติดตามดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรมีกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนให้มีความสนใจในการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

4. สถานศึกษาควรจัดระบบบริหารจัดการไปยังชุมชนและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง รัฐต้องมีการกำหนดนโยบายที่แน่นอนเด่นชัดต่อเนื่อง สามารถนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติได้ทันที

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาผู้เรียนโดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัตินั้น โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญ และควรระบุไว้ในวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน

2. ควรส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของตนเองร่วมกับครอบครัวอย่างต่อเนื่อง เช่น การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ การปลูกพืชผักสมุนไพร ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กาญจนา สร้างเอี่ยม. (2550). “การรับรู้การนำไปใช้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2 อำเภอปากเกร็ด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพรัตน์ เลิศสรสิริ.(2548). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านน้ำกล้วย ตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปวัน มีนรัชเรื่องเดช.(2549). “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วม โครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรรณพงษ์ เมืองเส้น. (2551). “การดำเนินงานกิจกรรมการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่.” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรางค์ลักษณ์ โรจน์พานิช. (2546). “การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานสงเคราะห์: กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนบ้านเบธานี อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย”วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 198.
- Anne. Shinkwin, **Two BoyScout troops: The impact of the Troop Culture on What Boys Learn**[Online], accessed 12 December 2008.Available from <http://wwwlib.umi.com./dissertation/fullcit/3049566/>
- B.S. Bloom, **Taxonomy of education objectives. Handbook I : Cognitive domain.** (New York : David McKay Company, 1961), 23-26.
- Thomas S. Catherall, **Varsity Scouting: An Evaluation of Its Potential as an Alternative for 14 and 15 Year-old Boys** [Online],accessed12 December 2008.Available from <http://wwwlib.umi.com/dissertation/fullcit/3049566>